

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.508/2019/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Molnár Ferencné dr., előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. november 21.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt(ek):

Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 1.B.1300/2015/4., ítélet, tárgyalás,
2015. november 5., jogerő: 2015. november 5.

Az indítvány előterjesztője: Veszprém Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Veszprém Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Veszprémi Járásbíróság 1.B.1300/2015/4. számú ítéletét megváltoztatja, és a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Elrendeli a terhelt által megfizetett 100.000 (egyszázezer) forint pénzbüntetésnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítését a terhelt részére.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

- [1] A Veszprémi Járásbíróság a 2015. november 5. napján meghozott - és ugyanezen a napon jogerőre emelkedett - 1.B.1300/2015/4. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont]. Ezért a terheltet 100 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, 1 napi tétel összegét 1.000 forintban határozta meg azzal, hogy az így kiszabott mindösszesen 100.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni; egyben a terhelt részére a kiszabott pénzbüntetés megfizetésére 10 hónap részletfizetést engedélyezett.

A terhelt a kiszabott pénzbüntetést 2016. szeptember 7. napján teljes egészében megfizette (Pb.2611/2015.

szám).

- [2] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás szerint a terhelt 2011. évben magánszemélyként fémhulladékot gyűjtött, melyet a Kft. részére 1.168.380 forintért, a Kft. részére 268.050 forintért, a Kft. részére 27.080 forintért, a Kft. részére 760.680 forintért, a Kft. részére 143.670 forintért, míg az 1. számút anú részére 134.260 forintért értékesített. E tevékenységéből 2.502.120 forint bevétele keletkezett, mely után 457.588 forint személyi jövedelemadót elmulasztott bevallani és megfizetni. A terhelt a vizsgált időszakban egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettségének sem tett eleget, nem vallott be és nem fizetett be 2011. évben 608.015 forint százalékos egészségügyi hozzájárulást. A terhelt ily módon a költségvetésbe történő befizetési kötelezettsége vonatkozásában a valós tény elhallgatta, és ezzel a költségvetésnek 2011. évben 1.065.603 forint vagyoni hátrányt okozott. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adóigazgatósága az adóhiányt igazgatási eljárásban megállapította, és kötelezte a terheltet az adóhiány megtérítésére.

II.

- [3] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Veszprém Megyei Főügyészség Bf.171/2019/1-I. szám alatt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt okból felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, melyben a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását és a terhelt felmentését indítványozta.

Indokai szerint az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja.tv.) szabályainak - a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző - az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről és a jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendeléséről szóló 2/2016. (II. 8.) AB határozat 1. pontjában megállapította, hogy a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2014. január 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette, míg a határozat 2. pontjában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában csupán azon jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát rendelte el, amelyekben az ügyben eljáró bíróságok a megsemmisített jogegységi határozatot alkalmazták. Így azon büntetőügyekkel összefüggésben, amelyekben az eljárás egyetlen szakaszában sem található hivatkozás a jogegységi határozatra (sem a szakvéleményekben, sem a vádiratban, sem az ítéletben), a Be. 649. § (3) bekezdése alapján nincs helye felülvizsgálati eljárás lefolytatásának, és a Be. 651. § (3) bekezdésére figyelemmel a legfőbb ügyész nem köteles hivatalból felülvizsgálati indítványt benyújtani.

- [4] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján ugyanakkor a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. E rendelkezésre figyelemmel vizsgálni kell, hogy a később alaptörvény-ellenesnek minősített jogegységi határozat kifejezett alkalmazása nélkül, de az abban írt jogértelmezési módnak megfelelően lefolytatott büntetőeljárásokban a büntetőjogi felelősség tárgyában levont jogkövetkeztetés miként alakulna, ha a jogalkalmazók az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezési módot választanák. Amennyiben ennek eredményeképpen a terhelt felmentésének lenne helye, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a terhelt javára felülvizsgálatnak van helye.

- [5] Az irányadó tényállás rögzíti, hogy a terhelt 2011. adóévben - ingók (fémhulladékok) értékesítése után - mekkora összegű bevételhez jutott. Ehhez képest annak megítélése, hogy az általa ilyen

módon megszerzett pénzösszeg után milyen nemű és mértékű adót kellett volna fizetnie, nem ténykérdés, hanem az - Alkotmánybíróság döntésének megfelelően értelmezett - adójogi jogszabályokon alapuló jogkérdés, amelyet mindazonáltal a vád keretei között kell vizsgálni, azaz a bevallási és befizetési kötelezettség elmulasztása a személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás adónemekben vizsgálható.

- [6] Az ügyészi álláspont szerint az Szja.tv. 2012. január 1. napját megelőzően hatályban volt 58. § (8) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó különleges szabályokat [58. § (1)-(7) bekezdés] abban az esetben nem lehet alkalmazni, ha a vagyontárgy átruházása üzletszerűen történik. Az Szja.tv. 58. § (8) bekezdése maga határozza meg, hogy az idézett rendelkezés alkalmazásában az átruházás akkor minősül üzletszerűnek, ha ellenérték fejében történik, és az ügylettel kapcsolatban a magánszemélynek az általános forgalmi adó szabályszerűen bejelentkezett alanyaként az adólevonási joga megnyílik. A terhelt nem jelentkezett be szabályszerűen az általános forgalmi adó alanyaként, erre vonatkozó ténymegállapítást az irányadó tényállás sem tartalmaz, így - figyelemmel a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban írtakra is - az Szja.tv. 58. §-a szempontjából a vagyónátruházás üzletszerűsége nem állapítható meg, amelynek következtében esetében a személyi jövedelemadó megállapítása tekintetében az Szja.tv. 58. § (1)-(7) bekezdéseiben található rendelkezéseket kell alkalmazni.
- [7] Az Szja.tv. 58. § (1) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet azon a napon kell megszerzettnek tekinteni, amikor az erről szóló szerződés kelt. Szerződés hiányában a jövedelem megszerzésének időpontjára az általános szabályokat kell alkalmazni. A (2) bekezdés szerint ingó vagyontárgy átruházásából származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez; ilyennek minősül különösen az eladási ár. A (3) bekezdés meghatározása alapján az átruházásából származó jövedelmet úgy kell megállapítani, hogy a bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket (kivéve azokat, amelyeket valamely tevékenységből származó bevételével szemben költségként már elszámolt): a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat; az értéknövelő beruházásokat, valamint az átruházással kapcsolatos kiadásokat. A (4) bekezdés tartalmazza azon tényezőknél a felsorolását, amelyeket megszerzésre fordított összegnek lehet tekinteni, az (5) bekezdés pedig akként rendelkezik, hogy ha a megszerzésre fordított összeg a (4) bekezdés rendelkezései szerint nem állapítható meg, akkor a bevétel 25 százaléka számít jövedelemnek.
- [8] Hivatkozott arra, hogy az irányadó tényállás nem tartalmaz adatokat arra vonatkozóan, hogy a terheltnek 2011. évben keletkezett bevételeivel összefüggésben milyen költségei merültek fel, így az Szja.tv. 58. § (5) bekezdésében írt rendelkezés alkalmazandó, amely szerint jövedelemnek a bevétel 25 százalékat kell tekinteni. A terheltnek személyi jövedelemadó alapját képező jövedelme így e számítás szerint 2011. évben 625.530 forint volt. Ezen jövedelme után a terheltet 68.084 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség terhelte.
- [9] Mind az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. számú tvr. (Btk.) 27. § (1) bekezdés a) pontja, mind pedig a jogerős ügydöntő határozat meghozatala időpontjában hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése alapján nem valósul meg bűncselekmény, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a 100.000 forintot nem haladja meg, így az ügyészi álláspont szerint a terhelt terhén személyi jövedelemadónem vonatkozásában bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg.
- [10] Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi XVI. törvény 3. §-a tételesen felsorolja, hogy a jövedelmet szerző magánszemély milyen esetekben köteles egészségügyi hozzájárulást fizetni. Az ügyész szerint figyelemmel arra, hogy az ingóvagyon átruházásából származó jövedelem nincs nevesítve, a terheltet mulasztás e tekintetben sem terheli, a terhelt terhén a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben bűncselekmény elkövetése - az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezés esetén - az egészségügyi hozzájárulás adónem vonatkozásában sem állapítható meg. Erre tekintettel a terhelt felmentését indítványozta.

- [11] A Legfőbb Ügyészség BF.401/2019/3. számú átiratában a Veszprém Megyei Főügyészség indítványát - annak indokaival egyezően - fenntartotta.

III.

- [12] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [13] Az indítványt a Veszprém Megyei Főügyészség a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítva nyújtotta be. Osztotta a Kúria az ügyészi álláspontot annak kapcsán, hogy bár az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata nem nyitotta meg az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés e) vagy f) pontja szerinti felülvizsgálat kötelezettségét, azonban az alkotmányos értelmezésnek megfelelő anyagi jogszabály megsértése miatt felülvizsgálatnak az indítványban megjelölt okból helye lehet, amennyiben a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását e jogsértés eredményezte. A hatályos Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján továbbra is felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg. Ezért az indítvány alapján a felülvizsgálatnak helye van.
- [14] A Veszprém Megyei Főügyészség indítványa - az abban kifejtett indokoknál fogva - érdemben is alapos. A terhelt tevékenysége nem felelt meg maradéktalanul az Szja.tv. - az elkövetéskor hatályos - 58. § (8) bekezdésében meghatározott, konjunktív feltételeknek, következésképp arra az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. Ebből következően a hivatkozott § (5) bekezdése szerint a bevétel 25%-a számított jövedelemnek, és a (7) bekezdés szerint nem kellett megfizetni az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét.
- [15] Következésképp a terhelt 2011. évben az ingó vagyontárgy átruházásából származó 625.530 forint jövedelmét mulasztotta el bevallani, ami után $[(625.530 \times 0,16) - 32.000 =]$ 68.084 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség terhelte.
- [16] Egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége pedig a terheltnek nem keletkezett, mert az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény - elkövetéskor hatályos - 3. §-a tételesen felsorolja, hogy a jövedelmet szerző magánszemély milyen esetekben köteles egészségügyi hozzájárulást fizetni. Figyelemmel arra, hogy az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem nincs nevesítve, ezért a terheltet mulasztás e tekintetben nem terheli.
- [17] A terhelt cselekménye folytán a költségvetést ért vagyoni hátrány így nem éri el a 100.000 forintot, ezért azzal az elkövetéskor hatályos Btké. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében nem valósult meg bűncselekmény. Ez pedig a terhelt bűnösségének megállapítását kizárja; csupán megjegyzi a Kúria, hogy ugyanígy rendelkezik az elbíráláskor hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése is.
- [18] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - mert a cselekmény nem bűncselekmény - felmentette.
- [19] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Veszprém Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványát elbírálva a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva a Be. 662. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott. A terhelt által megfizetett pénzbüntetés visszatérítéséről a Be. 856. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja szerint rendelkezett.

IV.

- [20] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. november 21.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző